YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

2025-YIL APREL.
NAVBATDAN TASHQARI SON

ISSN: 2992-8982

https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/

2025

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Elektron nashr. 625 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

YASHIL
IQTISODIYOT&TARAQQIYOT
Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:
Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:
Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ
Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:
""Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali
O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕХОДА УЗБЕКИСТАНА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ, СУЩЕСТВУЮЩИЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ 12
Набиев Дилмурод Хамидуллаевич

YaShIL TEXNOLOGIYaLAR VA RAQAMLAShTIRISh TA'SIRIDA MEHNAT BOZORINING TRANSFORMASIYaSI 19
Abduraxmanov Kalandar Xo'jaevich

РОЛЬ ТВОРЧЕСКОГО ТРУДА В ПОВЫШЕНИИ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ 26
Гулямов Саидахрор Саидахмедович, Икрамов Мурат Акромович, Очилов Акрам Одилович

BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASH MAQSADIDA "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURATI 33
O.X. Hamidov, D.Sh. Yavmutov

ESG-ИНСТРУМЕНТАРИЙ КАК ФАКТОР УСИЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ 38
Татьяна Юрьевна Анопченко, Сергей Вадимович Ревунов, Роман Вадимович Ревунов

TRANSITION OF RUSSIAN REGIONS TO A CLOSED-LOOP ECONOMY 49
Nikonorov Sergey Mikhailovich, Ochilov Akram Odilovich, Filipenko Alexander Alexandrovich

"YASHIL" IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TUZILISHI 53
Navruz-Zoda Baxtiyor Negmatovich

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА И МОДЕРНИЗАЦИИ РАБОЧИХ МЕСТ В УЗБЕКИСТАНЕ 59
Зокирова Нодира Каландаровна

KREATIV IQTISODIYOT VA UNING INDUSTRIYA TURLARINING NAZARIY MASALALARI 64
Mamayunus Pardaev, Obid Pardaev, Akram Ochilov

EKOLOGIK OMILLARNI HISOBGA OLGAN HOLDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHDA ERISHISH 73
Saidov Muhammadali Hakimovich, Ochilov Akram Odilovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o'g'li

INNOVASION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI KOOPERASIYASINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI 81
Raxmatulla Ergashev

KARTOSHKA MOSLANUVCHAN NAVLARI TURLI EKISH MUDDATLARI VA MULCHALASHLARDA HOSILDORLIGI HAMDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI 86
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Toshpulatova Surayyo Tulqin qizi, Ismayilov Alisher Isroilovich

YASHIL IQTISODIYOT – INNOVATSION RIVOJLANISHNING KALITI 90
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ «ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ» В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН 93
Сайёра Насимовна Хамраева

SABZAVOT (ShIRIN) MAKKAJO'XORI AJRATILGAN MOSLANUVChAN NAV-DURAGAYLARINI ASOSIY VA TAKRORIY EKINLAR SIFATIDA TURLI MUDDATLARDA YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI 97
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Nurillaev Ilhom Xolbek o'g'li, Jabborov Botir Shukurovich

ZAMONAVIY BOZOR MUNOSABATLARIDA SAVDONI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI 101
Ivatov Irisbek

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 105
Yadgarov Akram Akbarovich, Abdiyeva Flora Botir qizi

GREEN ECONOMY: GLOBAL PERSPECTIVE AND UZBEKISTAN'S PATH 110
Dilmurod Mirza-Akhmedovich Rasulev, Dildorakhon Ulugbek kizi Shomuradova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

OLIY TA'LIM XIZMATLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TARG'IB QILISH BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI ... 113
Musayev Bekjon Shukurillayevich

TURIZM INDUSTRIYASINI BARQAROR STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR TAHLILI ... 116
Turdibekov Xasan Ibragimovich

ЗЕЛЁНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ФАКТОРЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ ... 120
Орипов Ильхом Абдуллаевич

Перспективы развития цифровой трансформации в Республике Узбекистан ... 128
Мусабеков Джорабек Хакимджанович, Воронин Сергей Александрович

YASHIL IQTISODIYOT – BARQAROR RIVOJLANISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA ... 133
G.Erkayeva

Barqaror ish o'rinlarini yaratishda yashil iqtisodiyotning o'rni ... 138
Qo'chqorov G'aybulla Fayzullayevich, Qo'ziyeva Shaxnoza Bozor qizi

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ ... 141
Фазлитдин Бахадирович Аминов

RESPUBLIKADA EKOLOGIK TOZA MAHSULOT YETISHTIRISH ASOSIDA ELEKTRON SAVDONI RIVOJLANTIRISH ... 145
Q. J. Mirzayev, F. F. Ulug'murodov

Qoraqalpog'istonda sanoatni restruktizatsiyalash va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish: muammolar, istiqbollar va statistik tahlillar ... 150
Abipova Gulmira Salavatdinovna

CHORVACHILIK XO'JALIKLARINI RIVOJLANTIRISHDA AGLOMERATSIYANING AHAMIYATI ... 153
Xusainov Oybek Jabborovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYASINING KOMPANIYA UCHUN AHAMIYATI ... 156
Ergashev Toxir Kurbanovich, Toxirova Nigora Zokirjon qizi

CHORVACHILIK KLASTERLARI VA AGLOMERATSION RIVOJLANISH: O'ZARO TA'SIR VA SYNERGIYALAR ... 161
Xusainov Oybek Jabborovich

HUDUDLARNING INNOVATSIYON SALOHIYATINI BAHOLASH ... 165
J.A. Ismatullayev, A. Do'lanov

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН ... 171
Нафасов Тохиржон, Г. П. Эркаева

Mamlakatimizda ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan islohotlar ... 174
Djurayev Olimjon Narkulovich

USE OF THE ADVANCED EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES OF FARMING AND HOUSEHOLDS ... 178
Ochilova Nargiza Akramovna

SHAHAR AGLOMERATSIYALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI ... 181
Xidoyatova Nigora Shorakibovna

IQTISODIY O'SISHDA MEHNAT MIGRATSIYASINING AHAMIYATI ... 184
Djurayev Olimjon Narkulovich, Saidakbarov Jamshid Ne'matullo o'g'li

TURIZMNIDA RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH ... 189
Qosimov Jahongir

РЫНОК ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ В ТУРИЗМЕ В УСЛОВИЯХ ДИВЕРСИФИКАЦИИ И ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНОЙ ИНДУСТРИИ ... 192
Ташмаматов Садирдин Нажмиддинович

O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KADRLAR MALAKASINI OSHIRISHDA DUAL TA'LIMDAN FOYDALANISHNI BOSHQARISH 196
Ochilov Akram Odilovich, Xamidova Mo'tabarxon Abdumalik qizi

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARIDAN FOYDALANISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 201
Nasiba Ergasheva

KORXONALARDA XODIMLARNI BOSHQARISHNING ASOSIY TAMOYILLARI 207
Djurayev Olimjon Narkulovich, Nurullayeva Vazira O'ktamovna

ЗЕЛЁНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ 211
Номазов Бахром Бобомурадович

ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ESG В ФИНАНСОВУЮ СФЕРУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 215
Алимова Азиза Шерзотовна

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON MANAGEMENT 219
Ergashev Tokhir Kurbanovich, Tohirova Nigora Zokirjon kizi

O'ZBEKISTONNING "YASHIL IQTISODIYOT STRATEGIYASI"NI AMALGA OSHIRISHNING ZARURIYATI VA ISTIQBOLLARI 224
Ergasheva Nazira Muratovna, Soyibov Mirjon Bekjonovich

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСЛУГ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ, ВЛИЯЮЩИХ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ И КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ 227
Алимова Муниса Юлчиевна

РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗНАЧИМОСТИ 232
Расулов Нозимжон Набиджонович

AGLOMERATSIYA VA IQTISODIY O'SISH: SABAB–OQIBAT ALOQASI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA) 236
Xidoyatova Nigora Shorakibovna

KORXONALARNING SOLIQ IDORALARIDA HISOBGA OLINISHIDAN HOSIL BO'LGAN ORTIQCHA TO'LOVLARINI BOJXONA TO'LOVLARIDA HISOBGA OLISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH 239
Boykabilov Bahodir Mustafaevich

UZOQ MUDDATLI AKTIVLARGA INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI 242
Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Bozorov Yashnarbek Xayrulla o'g'li

ORGANIK QISHLOQ XO'JALIGIDA "IXTISOSLASHTIRILGAN AGROKOOPERATIV" TASHKIL ETISH ORQALI TA'MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH 248
Amirqulov Shuxrat Olimovich

MAMLAKATIMIZDA OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIYaVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANIShI UChUN ZAMONAVIY HUQUQIY ASOSLARI 254
Xayriddinov Shuxrat Botirovich

TURIZMNING MADANIY-TARIXIY RESURSLARI: ASOSIY TUSHUNCHALAR VA TAMOYILLAR 258
Ruzmanov Dilshod Usmanovich

BARQAROR TURIZM DESTINATSIYALARINING SIG'IMINI BAHOLASH METODIKASI 262
Ibroximov Nodirbek Xasanovich

ВОЗОБНОВЛЯЕМЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ КАК ОСНОВА ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ 266
Хусаинов Равшан Рахимович

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ И ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ 272
Раимова Муборак Джураевна

"YASHIL IQTISODIYOT"NING ASOSIY XUSUSIYATLARI 276
Djumayev Asqar Xaydarovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

RAQAMLI MARKETINGNING ISTE'MOLCHI XULQ-ATVORIGA TA'SIRI 281
Raimova Muborak Jurayevna, Dilmurodov O'tkir

HUDUDNING IJTIMOIY-IQTISODIY SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI 287
SH.A. Buriyev

SAVDO XIZMATLARINING ASOSIY FAOLIYAT KO'RSATKICHLARI TIZIMINI BAHOLASH 291
Muxamedova Aziza Ravshanovna

YASHIL IQTISODIYOT VA GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI: YASHIL IQTISODIYOTNING IQLIM O'ZGARISHINI YENGISHDAGI O'RNI VA GLOBAL HAMKORLIK 295
Usmonov Murodjon Xolmurod o'g'li, Ulug'bek Eshmaxmatov

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА 299
Абдулов Дамир Рустамович

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH ISTIQBOLLARI 305
Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Boliyeva Baxora Farxodovna

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА: КОНЦЕПЦИИ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ 308
Туляганова Шахноза Самукджановна

O'TA ERTAGI TARVUZNING HIMOYALANGAN JOYLAR UCHUN MOSLANUVCHAN NAV VA DURAGAYLARINI AJRATISH, ULARNI TURLI O'G'IT ME'YORLARIDA HOSILDORLIGI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI 311
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Amirov Xamidulla Suyunovich, Umirova Durdona Muqum qizi

ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЛОДООВОЩНОЙ ОТРАСЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ 315
Уралов Элшод, Вельм М.В.

DEVELOPMENT STRATEGY AS A MODEL OF PROGRESS IN HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN 320
Abdiev Alimardon

ОСОБЕННОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕКТОРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ И РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА 322
Мухаммадбобур Салимов

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR 326
Suyunov Jabbor Mahmudovich

"SALOHIYAT" TUSHUNCHASINING MAZMUNI VA IQTISODIY-IJTIMOIY MOHIYATI 331
Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li

DAVLAT BOSHQARUVIDA SUN'IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI 334
Salimov Muhammadbobur Qodir o'g'li

O'QUV JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 337
Tilakov Sherzod

TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAMOYILLARI ASOSIDA BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA YASHIL IQTISODIYOTNING AHAMIYATI 340
Sattarov Umirzoq, Ro'ziev Zafar Ikromovich

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI 343
Xazratov Sarvar Ibragimovich

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI 348
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, O'rinov Diyorbek Xolmo'min o'g'li

QASHQADARYO VILOYATI O'QUV MARKAZLARI VA KURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 353
Tilakov Sherzod Akbarovich

SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT ISHLAB CHIQARISH VA SOTISH SIFATI HAMDA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNI BOSHQARISH YOʻNALISHLARI........ 357
Ochilov Akram Odilovich, Ziyodullayeva Marjona Alisher qizi

OMMAVIY TADBIRLAR YORDAMIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: OʻZBEKISTON VA XALQARO TAJRIBA........ 360
Ibragimov Sardorbek Xusanovich

Анализ цифровой трансформации и её влияния на привлечение инвестиций в регионы Узбекистана........ 365
Рахмонова Дурдона Хасан кизи

Korxona moliyaviy salohiyatini baholashning statistik tahlili........ 370
M.O. Musurmonova

DIRECTIONS FOR IMPROVING THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE BANKING SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN........ 377
Kadirov Lutfulla Khalimovich

PROBLEMS OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UZBEKISTAN AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR THEIR SOLUTION........ 381
Sharopov Temirmalik Rustam oʻgʻli

“YASHIL” IQTISODIYOT TAMOYILLARI ORQALI QASHQADARYO VILOYATI SANOAT KOMPLEKSINI TAKOMILLASHTIRISH........ 385
U.Shukurov

FOREIGN EXPERIENCES IN ATTRACTING INVESTMENTS IN SERVICE INDUSTRIES........ 390
Hazratkulov Shahboz Boboqul ogli

YASHIL IQTISODIYOTDA TA’LIMNING ROLI........ 394
Babayeva Lola Ibragimovna

OʻZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI UCHUN DAVLAT TOMONIDAN YARATILAYOTGAN IMKONIYATLAR........ 398
Xudoyorov Azizbek Avaz oʻgʻli

OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA TA’LIM SIFATINI YAXSHILASHNING XORIJ TAJRIBASI........ 404
Safarov Sh. S.

IJTIMOIY MENEJMENTDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI OʻZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI........ 408
Gʻaniyev Shaxzod Shuhrat oʻgʻli, Davronova Farangiz

«ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ФИНАНСОВЫЙ КОНТРОЛЬ: КАЗНАЧЕЙСКИЙ КОНТРОЛЬ В БЮДЖЕТНОМ ПРОЦЕССЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЕГО РАЗВИТИЯ»........ 415
Файзуллаева Зилола Равшановна, Д.Х. Пулатов

YANGI OʻZBEKISTONDA YASHIL RAQAMLI IQTISODIYOTGA OʻTISHNING ASOSIY JIHATLARI........ 421
Urozova Shaxlo Hasan qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul oʻgʻli

OLIY TA’LIM SIFATINI OSHIRISH MASALALARI: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI OʻZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI........ 427
Safarov Shoxrux Sattor oʻgʻli

PROSPECTS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF HUMAN RESOURCES IN UZBEKISTAN........ 431
Alimardonova Gulfizoda Alimardon kizi

QISHLOQ XOʻJALIGIDA KAPITAL QOʻYILMALAR HISOBINI TOʻGʻRI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI........ 434
Egamberdiyeva Salima Rayimovna

QASHQADARYO VILOYATIDA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI OʻRNI VA ISTIQBOLLARI........ 441
Berdimurodova Farzona Bahodir qizi, Sh. Xolliyev

SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINING BIZNES VA IQTISODIYOTDAGI ISTIQBOLLI YOʻNALISHLARI........ 446
Davronova Farangiz Ilhom qizi

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

ZAMONAVIY RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA PUL VA BANK TIZIMLARINI TASHKIL ETISHNING ISTIQBOLLARI HAMDA AHAMIYATI 452
Axtamova Ozoda Ulug‘bek qizi, Cho‘liyeva Gulsanam Yulchi qizi, G‘aniyev Shaxzod Shuhrat o‘g‘li

O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI: TARKIBIY O‘ZGARISHLARNING ZAMONAVIY YO‘NALISHLARI 460
N. Qo‘ziboyeva

O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI TARKIBIY O‘ZGARISHLAR ORQALI RIVOJLANTIRISHNING ZARURATI........ 466
Vayskulov Ramazon Alisher o‘g‘li

QASHQADARYO VILOYATIDA TURIZM KLASTERLARINI RIVOJLANTIRISH VA IQTISODIY INTEGRATSIYA........ 470
Xushvaqtov Ramziddin

ILMIY SALOHIYAT VA OLIY TA’LIM SIFATINING UZVIY BOG‘LIQLIGI: TAHLIL VA TAVSIYALAR 476
Muratov A’zam Alisher o‘g‘li, Ochilov Akram Odilovich

YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: GREEN CREDIT........ 480
Eshtemirova Ma’rifat Akram qizi, Kabilova Shaxnoza Jurayevna

DEHQON XO‘JALIGI MAHSULOTLARI NARXLARINING DINAMIKASI VA BOZOR MUVOZANATI MODELLARINI QO‘RISH. 483
Ergashov Yashnarbek Istamovich

The Role of Renewable Energy in the Green Economy........ 488
Khudoyberdiyeva Olima, Yakhshikulova Mokhinur

O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tish: asosiy muammolar va imkoniyatlar........ 494
Jumanazarov Asilbek Utkirbek o‘g‘li, Ulug‘bek Eshmaxmatov

SANOAT KORXONALARINING RAQOBAT USTUNLIGI ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHINI TA’MINLASH OMILLARI 498
Ro‘ziqulov Jamshid Ulug‘bek o‘g‘li

O‘ZBEKISTONDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISH SIYOSATINING ZAMONAVIY TRENDLARI HAMDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI........ 504
Shodiyev Jahongir

YASHIL IQTISODIYOT: O‘ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 509
Babayeva Lola Ibragimovna,Sh. S. Sa’dullayev

QISHLOQ XO‘JALIGI SOHASIDA MAHSULOTLAR INTENSIV RIVOJLANISHINI TA’MINLASH JARAYONLARI........ 512
Saburov Jumanazar Salievich

SUG‘URTA XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO‘LLARI VA MEXANIZMLARI........ 516
E.Sobirov

“YASHIL IQTISODIYOT”GA O‘TISH ORQALI TABIIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA IQTISODIY FAOLIYATNING ATROF-MUHITGA SALBIY TA’SIRINI KAMAYTIRISH 520
Xo‘janova Gulshoda Otamurodovna

QISHLOQ JOYLARDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL YO‘NALISHLARI 526
Dilafruz Taylakova

KORXONALARDA EKOLOGIK INVESTITSION LOYIHALARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI TAHLILI........ 532
Ulashov Aliboy Rashid o‘g‘li

YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BANK VA MOLIYAVIY TIZIMLAR UCHUN YANGI IMKONIYATLAR TAHLILI HAMDA KELGUSIDAGI ISTIQBOLLARI 538
G‘aniyev Shaxzod Shuhrat o‘g‘li, Alarov Asilbek Oybek o‘g‘li

SANOAT KORXONALARINING EKOLOGIK BARQARORLIGI VA EKOLOGIK IQTISODIYOTNING RIVOJLANISH MASALALARI........ 545
O‘rinov Diyor, Xolliyev Sh.B.

YASHIL IQTISODOYOT VA UNDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALAR....549
Ermuminov Elbek Erkin o'gli, Yaxshiqulova Moxinur Toxir qizi

XIZMATLAR SOHASIDA KADRLARNING TUTGAN O'RNI....553
Turayeva Nargiza Rustamovna

IQTISODIYOTDA TARKIBIY O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI....557
G.P.Erkayeva, N.H.Qo'ziboyeva

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING AHAMIYATI VA O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH STRATEGIYASI....560
Samadova Jasmina Sherali qizi, Sh. Xolliyev

"YASHIL" ENERGETIKA VA "YASHIL" IQTISODIYOT....564
Qarshiyeva Dilsora Ismoil qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li

MAMLAKAT BUDJETINING SHAKLLANISHI VA DAROMADLAR TAQSIMOTINING IQTISODIYOTDAGI ROLI....569
Ashirqulova Sevinch Sarvar qizi, Sh. Xolliyev

O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI....574
Urozova Shahlo Hasan qizi, Rahmonova Tillaoy Malik qizi

"YASHIL" IQTISODIYOT INNOVATSION RIVOJLANISHINING KO'RSATGICHLARI....579
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li

XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION FAOLIYATNI TARTIBGA SOLISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI....583
Mirzayev Qulmamat DJonuzoqovich, Mirzayev Azzamjon Jonuzokovich, Eshquvvatova Nodira Abdullayevna

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGIDA IQTISODIY RESURSLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI....588
Mirzayev Qulmamat Djonuzoqovich, Eshquvvatova Nodira Abdullayevna

СТРАТЕГИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНА: РОЛЬ ИННОВАЦИЙ И ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО КАПИТАЛА В ЭПОХУ НООНОМИКИ....593
Чекулаева Кристина

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОБЕСПЕЧЕНИЮ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ПРИ ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ....599
Чекулаева Кристина

YASHIL IQTISODIYOT – MAMLAKAT TARAQQIYOTINING ASOSIY OMILI....605
Oybek Hamdamov, Qosimov Jahongir

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INSON KAPITALI SIFATINI OSHIRISHDA TA'LIMNING AHAMIYATI....608
M.Ostanova, Ro'ziyev Ramshid

MODERN LEGAL BASIS FOR THE EFFICIENT USE OF FINANCIAL RESOURCES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN OUR COUNTRY....613
Ismoilova Gulrux, Khayriddinov Shukhrat Botirovich

YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA TABIIY - IQTISODIY MANBAALARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING IQTISODIY MEXANIZMI....617
Mavlonov Shaxzod Shahobiddin o'g'li, Mavlonova Surayyo Xasan qizi

YANGI O'ZBEKISTONDA SOHALARNI RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI....621
Gulrux Arslon qizi Ismoilova

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

IQTISODIYOT ЭКОНОМИКА ECONOMY

O‘ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Urozova Shahlo Hasan qizi
Qarshi davlat universiteti, Iqtisodiyot fakulteti, Iqtisodiyot yo‘nalishi talabasi
urozovashaxlo5@gmail.com

Ilmiy rahbar:
Rahmonova Tillaoy Malik qizi
Qarshi davlat universiteti, Iqtisodiyot fakulteti o‘qituvchisi

Annotatsiya: Bugungi kunda O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish va uning asosida qulay investitsion muhitni shakllantirish orqali xorijiy investitsiyalar hajmini oshirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Mazkur maqolada O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yo‘nalishlari va uning negizida investitsion muhitni yaxshilash istiqbollari tahlil qilingan. Shu bilan birga, xorijiy investitsiyalarning mamlakat iqtisodiyotiga kirib kelishi hajmi tahlil qilinib, raqamli iqtisodiyot asosida qulay investitsion muhit yaratishga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqilgan. Zamonaviy iqtisodiyot nafaqat iqtisodiy o‘sish, texnik taraqqiyot va raqobatbardoshlik tamoyillari asosida shakllanishi, balki insonlarning yashash sharoitlarini yaxshilash hamda kelajak avlodlar uchun barqaror iqtisodiy muhit yaratishga yo‘naltirilishi lozim. Iqtisodiyotdagi bunday transformatsiya bugungi kunda “yashil iqtisodiyot” asosidagi barqaror rivojlanish deb nomlanadi.

Kalit so‘zlar: yashil iqtisodiyot, muqobil energetika, sun’iy intellekt, rivojlanish, raqamlashtirish, raqamli iqtisodiyot, taraqqiyot, yashil energetika.

Abstract: Currently, enhancing the volume of foreign investments in Uzbekistan's economy through the development of the digital economy and creating a favorable investment climate is one of the most pressing issues. This article analyzes the main directions for developing the digital economy in Uzbekistan and examines prospects for forming an attractive investment climate based on digitalization. Additionally, the article provides an analysis of foreign investment inflows into Uzbekistan’s economy and proposes practical measures aimed at improving the investment environment through digital economic development. Modern economies must be structured not only around economic growth, technological excellence, and competitiveness, but also toward improving living conditions and creating sustainable economic environments for future generations. Such economic transformation is today recognized as sustainable development based on the "green economy."

Key words: green economy, alternative energy, artificial intelligence, development, digitalization, digital economy, sustainable development, green energy.

Аннотация: В настоящее время одной из наиболее актуальных задач в Узбекистане является увеличение объёма иностранных инвестиций путём развития цифровой экономики и формирования благоприятного инвестиционного климата. В статье проведён анализ направлений развития цифровой экономики в Узбекистане и перспектив формирования инвестиционной среды на её основе. Кроме того, изучен объём поступления иностранных инвестиций в экономику страны и разработаны практические рекомендации по созданию благоприятного инвестиционного климата на основе цифровизации экономики. Современная экономика должна формироваться не только на принципах экономического роста, технического совершенствования и конкурентоспособности, но и быть направленной на улучшение условий жизни каждого человека и создание устойчивой экономической среды для будущих поколений. Такая трансформация экономики сегодня обозначается как устойчивое развитие на основе «зелёной экономики».

Ключевые слова: зелёная экономика, альтернативная энергетика, искусственный интеллект, развитие, цифровизация, цифровая экономика, устойчивое развитие, зелёная энергетика.

KIRISH

Globallashuv jarayonlari, ilmiy-texnikaviy taraqqiyot, raqamli transformatsiya hamda yangi tahdid va xavflarning paydo bo‘lishi sharoitida zamonaviy iqtisodiy tizimlarning rivojlanishi turli traektoriyalarda kechmoqda. Bu jarayonlar o‘z navbatida oldindan aytib bo‘lmaydigan inqirozli vaziyatlarning yuzaga kelishiga sabab bo‘ladi

va iqtisodiy munosabatlarning mutlaqo yangi shakllarini hosil qiladi. Ushbu jarayonda bozor munosabatlarining asosiy ishtirokchilari – davlat, tadbirkorlik sektori hamda uy xo'jaliklari o'rtasidagi o'zaro ta'sir mexanizmlari muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur subyektlar o'rtasida yashil iqtisodiyotni shakllantirish va rivojlantirish alohida o'rin tutadi. Xorijiy tadqiqotchilarning klassik qarashlariga ko'ra, yashil iqtisodiyot barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlaydigan, aholi farovonligi va turmush sifatini oshirishga ko'maklashadigan iqtisodiy tizim sifatida tavsiflanadi.

Ekologik muvozanatni saqlash, insonning mavjud ekotizimlarga salbiy ta'sirini kamaytirish hamda ekologik innovatsiyalar va texnologiyalarni ishlab chiqarish jarayonlariga joriy qilish orqali iqtisodiy faoliyat va tabiat o'rtasidagi uyg'unlikni ta'minlash zaruriyati tobora ortib bormoqda. Shu bilan birga, hozirgi kunda yashil iqtisodiyot ko'plab mualliflar tomonidan iqtisodiy tizimning ma'lum bir «ideal holati» sifatida ko'rilmoqda. Bu holat esa uning amaliy prinsip va mexanizmlarini real iqtisodiy sharoitlarda amalga oshirish uchun aniq va samarali tavsiyalar ishlab chiqishni qiyinlashtiradi.

Bugungi kunda Respublikada sun'iy intellekt texnologiyalarini iqtisodiyotning barcha sohalariga jadal tatbiq etish va bu yo'nalishda rivojlangan xorijiy mamlakatlar bilan samarali hamkorlik qilish uchun yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash muhim vazifa sifatida belgilangan. Shu maqsadda mamlakatimizda sun'iy intellekt texnologiyalarini keng qo'llash va rivojlantirish bo'yicha qator amaliy ishlar olib borilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ushbu yo'nalishga alohida e'tibor qaratilgan holda iqtisodiy va ijtimoiy tarmoqlarga sun'iy intellektni joriy etish hamda ushbu yo'nalishda ilmiy salohiyatni rivojlantirish uchun zarur sharoitlarni yaratish bo'yicha tegishli chora-tadbirlar belgilandi. Mazkur vazifalarni amalga oshirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ–4996-son qarori qabul qilingan [1].

TADQIQOTLAR METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada kuzatish, ma'lumotlarni yig'ish va umumlashtirish, taqqoslash, iqtisodchi olimlarning ilmiy qarashlari hamda sohaga oid mavjud muammolar va ularning yechimlariga qaratilgan izlanishlar metodologik asos sifatida qo'llanilgan. Tadqiqot davomida tahlil natijalari umumlashtirilib, tegishli xulosa va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Bugungi kunda raqamlashtirish O'zbekiston milliy iqtisodiyotini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida belgilanmoqda. Shu maqsadda hukumat tomonidan "Raqamli O'zbekiston–2030" dasturi ishlab chiqilgan bo'lib, mazkur dastur birinchi navbatda raqamli texnologiyalarni keng qo'llash orqali mamlakat aholisining turmush darajasini oshirish hamda iqtisodiy rivojlanishni jadallashtirishga qaratilgandir [2].

Raqamli iqtisodiyot texnologiyalari sohasida xorijiy olimlar tomonidan ham ko'plab ilmiy-tadqiqot ishlari olib borilgan. Jumladan, rus tadqiqotchisi Stefanova N.A. raqamli iqtisodiyot samaradorligini baholash mumkin bo'lgan asosiy mezonlarni ko'rib chiqib, ularning zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarga ta'sirini tadqiq qilgan. Shuningdek, Kox L.V. tomonidan raqamli iqtisodiyotni o'lchash metodikalari hamda raqamlashtirilgan iqtisodiyot faoliyatining ayrim turlarini baholash imkoniyatlari bo'yicha ilmiy tadqiqotlar amalga oshirilgan.

O'zbekistonlik olimlar ham ushbu yo'nalishda o'z ilmiy-tadqiqot ishlarini faol olib bormoqdalar. Xususan, akademik S.S.G'ulomov rahbarligida raqamli iqtisodiyot bo'yicha izohli lug'at hamda bir qator o'quv qo'llanmalari tayyorlangan bo'lib, shu bilan birga sun'iy intellekt texnologiyalari bo'yicha ham darsliklar chop etilgan. Mazkur ilmiy adabiyotlarda raqamli iqtisodiyot texnologiyalari va ularni turli sohalarda amaliy qo'llash masalalari batafsil yoritilgan [3].

Ma'lumki, iqtisodiy rivojlanishning barcha bosqichlarida atrof-muhit, tabiat iqtisodiyotning asosiy tarkibiy elementi va muhim omili sifatida namoyon bo'ladi. Tabiat va iqtisodiyotning mukammal darajada muvozanatlashgan o'zaro munosabati "yashil iqtisodiyot" konsepsiyasi orqali ifodalanadi. Yashil iqtisodiyot so'nggi yigirma yil davomida shakllangan iqtisodiy-ijtimoiy yo'nalish bo'lib, unga ko'ra, iqtisodiyot tabiiy muhitning mustaqil bo'lmagan komponenti hisoblanadi hamda aynan ushbu tabiiy muhit doirasida shakllanib, rivojlanadi [4].

Yashil iqtisodiyotning asosiy vazifasi ishlab chiqarish va iste'mol jarayonlarini ekologik standartlarga moslashtirish orqali ekologik barqarorlikni ta'minlashdir (ecologization) [5]. Yashil iqtisodiyot nazariyasi quyidagi uch aksiomaga asoslanadi:

Chegaralangan tabiiy muhitda iqtisodiy ta'sir va taraqqiyot ko'lamini chegarasiz ravishda kengaytirish va ta'minlash imkonsizdir;

Resurslari chegaralangan sharoitda, doimiy oʻsib boruvchi cheksiz ehtiyojlarni toʻliq qondirish mumkin emas;

Yerdagi barcha tizimlar va hodisalar (jumladan, tabiiy va iqtisodiy muhitlar) bir-biri bilan chambarchas bogʻliqdir.

Yashil iqtisodiyot nazariyasining bugungi kunda keng tarqalishining asosiy sababi mavjud ekologik muammolarning global ahamiyat kasb etayotgani hamda yashil iqtisodiyot doirasida taklif etilayotgan tovar va xizmatlarning aholining ehtiyojlarini qondirish bilan bir qatorda mavjud muammolarni bartaraf etishga qaratilganidadir. UNEP (Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit dasturi) tomonidan eʼlon qilingan yashil iqtisodiyotga oid maʼruzada, jahon YAIM hajmining 2 foizini iqtisodiyotni ekologik jihatdan barqaror qilishga yoʻnaltirish orqali 2011–2050-yillar oraligʻida iqtisodiy oʻsishni uzoq muddat davom ettirish mumkinligi taʼkidlangan. Eng muhimi, bu orqali ayni vaqtda iqlim oʻzgarishi, suv tanqisligi bilan bogʻliq ekologik muammolarni qisman hal qilish hamda ekotizimlarning yoʻq boʻlib ketishining oldini olishga imkoniyat tugʻiladi [6].

TAHLIL VA NATIJALAR

Yashil iqtisodiyotda raqamli texnologiyalarni qoʻllashning quyidagi ijobiy tomonlari mavjud:

ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish hisobiga mehnat unumdorligini oshirish imkoniyati yaratiladi;

yangi ekologik (yashil) ish oʻrinlarini yaratish bilan bir qatorda, frilans yoʻnalishi rivojlanadi;

kompaniyalar raqobatbardoshligini oshirish hamda ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarish imkoniyatlarini kengaytirishga zamin yaratiladi;

qashshoqlik va ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish uchun qulay sharoit shakllantiriladi.

Shunday qilib, yashil iqtisodiyot sharoitida raqamli texnologiyalarni qoʻllash barqaror rivojlanish yoʻlida innovatsion texnologiyalarni yaratish va keng qoʻllashga olib keladi. XXI asr boshida Birlashgan Millatlar Tashkiloti insoniyat taraqqiyotining ustuvor yoʻnalishlari sifatida oʻzaro bogʻliq boʻlgan 17 ta global maqsadni ilgari surdi. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Atrof-muhit boʻyicha dasturi (UNEP) tomonidan qoʻllab-quvvatlangan Oksford universitetining Global tiklanish observatoriyasi oʻtkazgan tadqiqot natijalariga koʻra, iqtisodiyotni qayta tiklash uchun umumiy xarajatlarning 20 foizdan kamrogʻi atrof-muhit muammolarini bartaraf etishga yoʻnaltirilmoqda.

Yashil iqtisodiyotga oʻtish jarayonida barqaror rivojlanishni taʼminlashning asosiy omili sifatida zamonaviy infratuzilmani shakllantirish va uni modernizatsiya qilish alohida ahamiyatga ega boʻlib, bu tarkibiy islohotlarning muhim yoʻnalishi hisoblanadi. Infratuzilma tarmoqlariga suv infratuzilmasi (shu jumladan, toʻgʻon va suv omborlari), yerlarni rivojlantirish va rejalashtirish, uy-joy va shaharsozlik, qirgʻoqboʻyi hududlarini suv toshqinlaridan himoya qilish tizimlari, yoʻl-transport infratuzilmasi (shu jumladan, portlar, koʻpriklar va avtomobil yoʻllari), energetika (shu jumladan, atom elektr stansiyalari) va boshqa bir qator sohalar kiradi. Ushbu infratuzilma tarmoqlari uzoq xizmat muddatiga ega boʻlgan ishlab chiqarish aktivlari (20 yildan 200 yilgacha boʻlgan xizmat muddatlari) bilan tavsiflanadi. Shu sababli, ularga kiritiladigan investitsiyalar uzoq muddatli boʻlib, mazkur tarmoqlarning ekologik jihatdan modernizatsiya qilinishi muhim iqtisodiy va ekologik ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, infratuzilma tarmoqlari miqyos samaradorligi (economies of scale), tarmoq effekti (network effect) hamda iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy maqsadlar oʻrtasidagi sinergiya bilan xarakterlanadi, bu esa mazkur yoʻnalishdagi investitsiyalar samaradorligini yanada oshirish imkoniyatini beradi [7].

Oʻzbekiston yashil iqtisodiyot uchun noyob imkoniyatlar va shart-sharoitlarga ega. Keng hudud, qulay geosiyosiy joylashuv, mavjud moliyaviy va tabiiy resurslar, bozorda samarali foydalanish mumkin boʻlgan yashil texnologiyalar taklifining oʻsib borishi kabi omillar yangi imkoniyatlarni qoʻllab-quvvatlamoqda. Iqtisodiyotning yashil rivojlanish tamoyillarini qoʻllash nuqtai nazaridan islohot talab qiladigan eng muhim segmentlar chiqindilarni boshqarish sektori, energetika sohasi va suv isteʼmoli tarmogʻidir [8]. “RIO+20” sammitidan soʻng Oʻzbekiston jamiyati oʻz kuchlarini yashil iqtisodiyotga oʻtish strategiyasini amalga oshirishga yoʻnaltirdi. Prezidentimiz tashabbusi bilan yashil iqtisodiyotga oʻtish konsepsiyasi ishlab chiqildi. Mazkur konsepsiyada iqtisodiyotning ayrim tarmoqlarini isloh qilishga qaratilgan ustuvor vazifalar roʻyxati keltirilgan. Mamlakat oldida turgan yashil iqtisodiyotga oʻtish boʻyicha asosiy vazifalar quyidagilardan iborat: resurslardan (suv, yer, biologik va boshqa resurslardan) foydalanish va ularni boshqarish samaradorligini oshirish; mavjud infratuzilmani modernizatsiya qilish va yangilarini barpo etish; ekologik bosimni yumshatishning tejamkor usullari orqali aholi farovonligi va atrof-muhit sifatini yaxshilash; milliy xavfsizlikni, shu jumladan suv xavfsizligini taʼminlash.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bugungi kunda Oʻzbekiston oʻzining rivojlanish modeli boʻyicha oʻsish chegaralarini yengib oʻtish hamda iqlim va ekologiyadan xabardor boʻlib borayotgan jahon bozorida iqtisodiy raqobatbardoshligini mustahkamlash yoʻlidagi noyob imkoniyatni yaxshi anglab yetmoqda. Mamlakat tarkibiy islohotlarni jadallashtirish orqali oʻz iqtisodiyoti, aholisi va sayyoramiz uchun rivojlanayotgan sohalarda yangi ish oʻrinlarini yaratish bilan birga, tabiiy

resurslardan moslashuvchan, inklyuziv, barqaror va samarali (MIBS) foydalanishga asoslangan past uglerodli va iqlimga chidamli yashil o'sish modeli sari dadil qadam tashlamoqda. Ammo yanada barqaror va yashil iqtisodiyotga aylanish uchun mamlakat mavjud ekologik muammolar va iqtisodiy o'sishni sekinlashtiradigan boshqa xavf omillari ustida ishlashi kerak.

O'zbekistonda barqaror rivojlanishni ta'minlashda yashil iqtisodiyotning rolini kuchaytirish borasida quyidagi chora-tadbirlarni ishlab chiqish zarur:

Birinchidan, aholini atrof-muhitning yomonlashuvi sabablari to'g'risidagi axborot bilan ta'minlashga qaratilgan loyihalarga ustuvor ahamiyat berish lozim.

Ikkinchidan, atrof-muhitni muhofaza qilish sohasida davlat boshqaruvi sifatini oshirish darkor.

Uchinchidan, "yashil" davlat xaridlari siyosatini olib borish orqali ekologik toza mahsulotlar ishlab chiqarish va bu jarayonda yashil texnologiyalardan foydalanishni rag'batlantirish maqsadga muvofiq bo'ladi.

To'rtinchidan, milliy iqtisodiyotning energiya salohiyatini oshirishda yashil texnologiyalardan samarali foydalanish kerak.

Va nihoyat beshinchidan, iqtisodiyotni modernizatsiya qilish jarayonida yashil infratuzilmani shakllantirish uchun ajratiladigan davlat investitsiyalari hajmini oshirish lozim.

Barqaror rivojlanish jamiyat hayotini tashkil etishning yangi modeli bo'lib, unga bosqichma-bosqich o'tish jarayonida yashil iqtisodiyotga yangi innovatsion texnologiyalarni joriy qilish orqali erishish mumkin.

Aytish mumkinki, sun'iy intellekt – bu turli muammolarni hal qilish uchun an'anaviy aqlli modellar va usullarni ishlab chiqish bilan shug'ullanadigan tadqiqot sohasidir. Unda maxsus dasturlash texnologiyalari va o'ziga xos arxitekturaga ega bo'lgan hisoblash vositalaridan foydalaniladi. Sun'iy intellekt asosidagi raqamli texnologiyalar tabiat resurslarini boshqarishda o'ziga xos imkoniyatlarni taqdim etadi. Jumladan, sug'orish ishlarida suvni boshqarish tizimlarini takomillashtirish, suv iste'molini hisobga olish va nazorat qilish uchun «Smart Water» hamda boshqa raqamli texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Qishloq xo'jaligida suvni tejaydigan innovatsion sug'orish texnologiyalarini keng qo'llash, ushbu yo'nalishga xorijiy investitsiyalar va grantlarni jalb qilish, shuningdek, suv xo'jaligida davlat-xususiy sheriklik va autsorsing mexanizmlarini rivojlantirish zarur. Shu bilan birga, yirik suv ob'ektlarini raqamli texnologiyalar asosida avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimiga o'tkazish hamda elektr energiyasi va boshqa resurslarni tejaydigan zamonaviy texnologiyalarni kengroq joriy etish talab qilinadi.

Yashil iqtisodiyot mavjud resurslardan tejamkorlik bilan foydalangan holda ekologik jihatdan zararsiz ishlab chiqarishni yo'lga qo'yish va ekologik toza mahsulotlarni ishlab chiqarishga qaratilgan iqtisodiy tizimdir. Bugungi kunda yashil iqtisodiyot nazariyasining jahon miqyosida keng yoyilishining asosiy sababi mavjud ekologik muammolarning global ahamiyat kasb etayotgani, shuningdek, ushbu iqtisodiyot tomonidan taklif qilinayotgan tovar va xizmatlarning inson ehtiyojlarini qondirish bilan birga ekologik muammolarni ham samarali bartaraf etishga xizmat qilishidadir.

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni keng joriy qilish mamlakat tabiiy resurslaridan yanada oqilona foydalanish, mavjud ekologik muammolarni hal qilish, aholining ekologik savodxonligini oshirish orqali iqtisodiy o'sishni ta'minlash uchun qulay shart-sharoit yaratadi. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilishning mazkur yo'nalishini shakllantirish va rivojlantirish uchun yurtimizda barcha imkoniyatlar va zarur sharoitlar mavjuddir. Bu yo'nalishda esa quyidagi jihatlarga alohida e'tibor qaratish lozim:O'zbekistonning yashil iqtisodiyot modelini (strategik dasturini) tuzish va amaliyotga keng joriy etish;

Ushbu jarayonning huquqiy-normativ bazasini shakllantirish;

Islohotlarni izchillik bilan bosqichma-bosqich amalga oshirish;

Iqtisodiyot tarmoqlarini, infratuzilmani modernizatsiya qilish, ularni yashillashtirishga ichki va tashqi investitsiyalarni keng jalb etish;

Aholining eko-madaniyatini oshirish;

Davlat va jamiyat manfaatlarini mushtarakligini inobatga olgan holda, ushbu sohani rivojlantirishda ularninig o'zaro hamkorligi ta'minlash;

Yashil iqtisodiyotni shakllantirish borasida xalqaro hamkorlikni rivojlantirish kabilarni kiritish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17- fevraldagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish choratadbirlari to'g'risida" PQ–4996-sonli qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-dekabrdagi "2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida" gi PQ-436 son qarori.
3. S.S.Gulyamov – i.f.d., O'zR FA akademigi, M.X.Muxiddinova – PhD, O.U.Turgunov – tayanch doktorant Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar instituti.
4. Бобылев С.Н., Захаров В.М. Модернизация экономики и устойчивое развитие. М: Экономика, 2011, стр.14

5. Данилов-Данильян В.И., Лосев К.С. Экологический вызов и устойчивое развитие. М.: Прогресс-традиция, 2000. стр.97-98
6. www.unep.com
7. Meyliev, O. R. (2017). Nalogovye faktory ekonomycheskogo razvitiya regionov. Ekonomi va biznes: nazariya i amaliyot, (5), 161-163.
8. Navstrechu «zelyonoy» ekonomike: puti k ustaychivomu razvitiyyu i iskoreneniyu bednosti / Shtayner A., Ayris R., Bessa S. Va boshqalar: YUNEP/ GridArendal, 2011.
9. Xudoyberdiyeva, O. O. (2024). monopol sharoitda narx belgilash va monopol hokimiyat ko ‘rsatkichlarini pasaytirish. boshqaruv va etika qoidalari onlayn ilmiy jurnali, 5(1), 6-8.
10. Джумаева Г. Ж., Яхшикулова М. Т. (2023). анализ проблем организации внутреннего аудита в акционерных компаниях. Образовательные исследования в области универсальных наук, 2(3), 764-769.

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

2025. aprel. № 3. navbatdan tashqari son

© Materiallar ko‘chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali manba sifatida ko‘rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma’sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.
El.Pochta: sq143235@gmail.com
Bot: @iqtisodiyot_77
Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo‘lishingiz mumkin. Obuna bo‘lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to‘lov haqidagi ma’lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo‘natishingizni so‘raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo‘natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz